

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/146939,Tobie-Polsko-upamietnienie-powstancaslaskiego-ks-mjr-Karola-Wozniaka-Katowice-1.html>
2021-12-02, 08:00

„Tobie Polsko“ - upamiętnienie powstańca śląskiego ks. mjr. Karola Woźniaka - Katowice, 15 lipca 2021

15 lipca 2021 r. na cmentarzu parafialnym w Katowicach Szopienicach przy ul. Brynicy odbyła się uroczystość oznaczenia grobu śp. ks. mjr. Karola Woźniaka znakiem pamięci „Tobie Polsko”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Oddział Instytutu Pamięi Narodowej w Katowicach oraz Komitet Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Katowicach.

Uroczystość poprzedziło XIII posiedzenie Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa działającego przy Oddziale IPN w Katowicach, które odbyło się w VI Liceum Ogólnokształcącym im. J. Długosza w Katowicach.

Na spotkaniu referat na temat ks. mjr. Karola Woźniaka wygłosił Grzegorz Grześkowiak – członek Ogólnopolskiego Stowarzyszenia „Rodzina Policyjna 1939 r.” w Katowicach i tegoroczny laureat nagrody IPN "[Świadek Historii](#)". Po jego wystąpieniu głos zabrał Jan Kwaśniewicz - naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa w Katowicach, który przedstawił sprawozdania z działalności biura w roku 2021. Następnie odbyła się dyskusja na temat upamiętniania i uroczystości powstańców śląskich w stulecie powstań. Po jej zakończeniu uczestnicy udali się na cmentarz parafialny przy ul. Brynicy w Katowicach, gdzie dokonano oznaczenia grobu oraz złożono kwiaty i zapalono znicze.

Grób powstańca śląskiego ks. mjr. Karola Woźniaka.

Grób powstańca śląskiego ks. mjr. Karola Woźniaka.

Ks. mjr Karol Woźniak urodził się 19 stycznia 1893 r, w Roźdzeniu w rodzinie górnika Andrzeja i Franciszki z domu Habryka. Po ukończeniu szkoły ludowej, u progu dojrzałości, wyjechał do Belgii i - podobnie jak dwaj jego starsi bracia - wstąpił tam do seminarium duchownego. Świecenia kapłańskie przyjął w 1914 r. Po wybuchu I wojny światowej zmienił pierwotny zamiar powrotu na Górnym Śląsk i wyjechał do Stanów Zjednoczonych. W ten sposób uniknął służby w wojsku niemieckim. Zgłosił się jednak do armii amerykańskiej. Do rezerwy przeszedł w stopniu kapitana. Pod koniec 1918 r. wstąpił do tworzonej we Francji polskiej armii generała Józefa Hallera, a po powrocie do kraju brał udział w wyprawie kijowskiej. W 1920 r. odpowiedział pozytywnie na apel wzywający księży polskich pracujących zagranicą o wsparcie akcji plebiscytowej na Górnym Śląsku.

Pod koniec 1920 r. lub na początku 1921 r. ks. Woźniak przybył na teren plebiscytowy. Prowadził aktywną działalność w powiecie kozielskim. W czasie III powstania śląskiego uformował batalion w Katowickim Pułku Powstańczym im. Józefa Piłsudskiego. W randze majora dowodził tym batalionem w bojach na terenie powiatu katowickiego. Szczególnie wstąpił się w walkach pod Kędzierzynom i zdobyciem Kłodnicy. Wydarzenia te przyczyniły się do wzrostu popularności ks. Woźniaka w środowisku powstańczym, natomiast spotkały się z napiętnowaniem przez komisarza apostolskiego na Górnym Śląsku. Ks. Karol Woźniak znalazł się też na „czarnej liście” najgroźniejszych dla utrzymania niemieckiego stanu posiadania księży pozadiejeźjalnych, podburzających parafian przeciwko duchowieństwu proniemieckiemu. Jego aktywny udział w walce zbrojnej nie wzbudzał też entuzjazmu

polskich duchownych skupionych wokół Wydziału Duszpasterskiego Polskiego Komisarjatu Plebiscytowego w Bytomiu.

Po zakończeniu walk pod Kędzierzynom ks. Woźniak reprezentował dowództwo powstańcze w kontaktach z Komisją Międzysojuszniczą. Został odznaczony Krzyżem Virtuti Militari, Krzyżem na Śląskiej Wstędze Waleczności, Krzyżem Zasługi I klasy oraz Krzyżem Walecznych. Po przyłączeniu części Górnego Śląska do Polski był krótko wikariuszem w parafii św. Jerzego w Rydułtowach, a później nauczycielem języków w Gimnazjum Komunalnym w Roźdzeniu, gdzie działał również w Polskim Towarzystwie Gimnastycznym „Sokół”. Zmarł 6 grudnia 1923 r. w Szopienicach i tam został pochowany w kwaterze powstańczej.

Ks. mjr WP Karol
Woźniak fotografia z
opracowania Grzegorza
Grzeškowiaka.

Akcja oznaczania grobów znakiem pamięci opracowanym przez Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach rozpoczęła się 5 lipca 2021 r w dzień setnej rocznicy zakończenia III powstania śląskiego. Znak pamięci „Tobie Polsko” ma formę proporczyka o rozmiarach ok. 20 x 8 cm wykonanego z porcelany nagrobnej. Umieszczono na nim inwokację „Tobie Polsko”, pod którą znajduje się wizerunek orła otoczonego datami powstań, a poniżej napisy: „Grób Powstańca Śląskiego” i „Instytut Pamięci Narodowej”. Proporzec jest wzorowany na sztandarze powstańczym „Tobie Polsko”, który wykonano na początku 1920 r. w pracowni przy redakcji „Katolika” w Bytomiu i który obecnie znajduje się w zbiorach Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Św. Anny. Muzeum posiada także fotografię z uroczystości upamiętniającej uchwalenie Konstytucji 3 Maja, która przedstawia pochód mieszkańców wsi Osiek (pow. strzelecki, woj. opolskie) z tymże sztandarem niesionym przez A. Szulca do Rozmierzy. Uroczystości te obchodzono na całym Górnym Śląsku w niedzielę 2 maja 1920 r. i były to pierwsze legalne obchody tej rocznicy na tym terenie. Dzięki postanowieniom artykułu 88 Traktatu Wersalskiego o przeprowadzeniu plebiscytu, dla zapewnienia jego bezstronności, w lutym 1920 r. obszar plebiscytowy wyłączono z państwa niemieckiego i poddano kontroli wojsk alianckich, a pełnię władzy przejęła na nim Międzysojusznicza Komisja

Rządząca i Plebiscytowa Górnego Śląska z gen. Henri Le Rondem na czele. Umożliwiło to Polakom legalne demonstrowanie swoich dążeń i używanie symboli narodowych.

Znak pamięci "Tobie Polsko".

PLIKI DO POBRANIA

[Artykuł prof. Krystyny Heski-Kwaśniewicz: „Pieroński farosz”! Ks. Karol Woźniak – kapelan powstańczy, miesięcznik „ŚLĄSK” Nr 5 \(308\) MAJ 2021 \(pdf, 303.61 KB\) 13.07.2021 08:56](#)